

MIKROMASK

Det här är ett lättodlat och bra foder som är särskilt rikt på B-vitaminer. B2 t.ex. har betydelse för hur fiskens matsmältning klarar av proteiner i fiskmaten. Det är viktigt för fiskarnas tillväxt och uppyggnaden av fett och protein, med andra ord gynnas muskeltillväxten. Det ger också ett visst skydd till slemhinnorna. Maskarna har dock en relativt hög halt av fett och kollagen, så man bör kanske inte mata varje dag en längre tid med detta foder. Men med en normalt blandad kost är det dock ingen fara för fiskarna, särskilt inte för sådana som ännu växer.

Mikromaskarna heter *Panagrellas redivivus* (gammalt namn: *Anguillula silusiae*) på latin. Det är pyttesmå maskar, knappt synliga med blotta ögat, men även litet större fiskar kan ta dessa om man inte har något annat levande till hands. De tas av riktigt små yngel som ännu inte klarar nykläckt *Artemia*! Det finns nämligen alltid små maskbabyer av lämplig storlek i en kultur. Mikromaskar är levandefödare, och man har i mikroskop kunnat se att honorna kan ha upp till 15 ungar i kroppen. Ungarna föds med jämna mellanrum, ofta åtskilliga om dagen.

När maskarna hamnar i akvariet så simmar de omkring av egen kraft en kort stund, men dalar så småningom nedåt om de inte hinner bli uppåt på vägen dit. Väl nere på akvariebotten kan de hålla sig levande flera dagar, förutsatt att det inte rör sig om rent saltvatten eller mycket höga vattentemperaturer. Mikromask fungerar därför särskilt bra för malar. Så här odlar du mikromask, till detta behövs en startkultur:

Till odlingskärl kan man använda ett genomskinligt plastkärl, till exempel av typen kakburk. Storleken kan vara från 10x25 cm och höjden måste vara ca. 7-8 cm och uppåt, efter tycke och smak eller utrymme.

Locket perforeras med hål så att luften får tillträde. För att undvika att banan- eller fruktflugor hamnar i kulturen kan man sätta nät över hålen. Det får inte vara större hål i väven än som på en artemiasil.

Man börjar med att göra i ordning en blandning av jästvatten och ströbröd. Tag torrjäst. Ströbrödet får dra åt sig så mycket vatten att det blir lagom grötliknande fuktigt, inte för torrt och inte helt flytande. Lägg några skedar av blandningen i burken och tillsätt litet startkultur. Det räcker med några enstaka maskar för att köra igång kulturen, de förökar sig explosivt.

Man låter behållaren stå varmt men inte hett, mikromasken trivs bäst vid temperaturer kring 20-25° C. Undvik direkt solljus. Efter 3-5 dagar borde det bli så mycket småmaskar att deras rörelser gör att det börjar "skimra" av dem över hela ytan.

Kulturen måste passas uppmärksamt hela tiden: Strö på ströbröd om det börjar flyta. Spraya med blomspruta om det ser för torrt ut. Ströbrödet och jästen är mat till maskarna, men du kan även mata med annat, se förslag nedan.

En del matar med litet socker, men jag brukar inte göra detta, jag tror att det är svårt att inte få jästsvamparna till att föräta sig på detta, vilket skulle kunna starta en alkoholjäsning som tar död på kulturen.

Kulturen skattas genom att man tar en bit plan kartong eller liknande och skrapar av maskarna från burkens sidor. Jag brukar ta träglasspinnar.

Kulturen räcker från 1 till 3 månader, eventuellt längre beroende på hur man sköter den. Gör iordning några odlingar i god tid innan det vankas yngel!

Kulturen bör inte tillåtas bli mera än en-två cm djup, och behållaren måste ha höga kanter så att maskarna har något att klättra upp på. Eftersom behållaren är genomskinlig, så ser du lätt var du kan skrapa för att skörda.

När kulturen blir för gammal börjar den angenäma brödjäst-lukten försvinna och ersättas av en från ättikslukt. Då sätter man om kulturen med några maskar från den gamla, på samma sätt som ovan.

Det finns många sätt att hålla liv i en sådan här kultur. Du kan prova att tillsätta annat än ströbröd, antingen var för sig eller med en blandning utav följande:

Potatismospulver. Detta går utmärkt att använda solo, men jag tror att näringsvärdet förbättras om man blandar med något av följande:

Barnvällingpulver, gärna vitaminiserad! Detta går också bra solo.
Havremjöl (t.ex. skrädmjöl av typen Gyllenmust från Gyllenhammars)
Vetemjöl
Spirulinapulver (från hälsokostboden till exempel)
Majsmjöl

Man kan om man vill göra en blandning av alla sorterna ovan och blanda ihop i en skål eller med hjälp av köksmaskinen. Den här blandningen strös ned i burken med maskkulturen, och toppas med en liten mängd torrjäst. En del fantaster blandar dessutom ned flytande fisk-vitaminer i detta, och även annat som sägs stimulera immunsystemet.

Eftersom det är litet klabbigt att hantera detta, så har man på sina håll försökt med flera olika skördemetoder. Den första jag presenterar är min favorit, den ger stort utbyte utan att slaska för mycket:

Lägg fuktade glasspinnar av trä löst ovanpå den ände av diskduken som ligger ned på ströbrödsblandningen. Efter några timmar eller över natten har tillräckligt med mikromaskar kravlat sig upp på pinnen, som man antingen direkt kan skölja av i akvariet (maskarna ramlar då ned i vattnet och blir frisimmande), eller borsta av med en akvarellpensel som man sedan svishar ned i akvariet. Skölj pinnen och penseln noga efteråt, om du vill återanvända dem. Om man använder en annan skördemetod bör man försöka se till att inte få med för mycket av det kladdiga odlingssubstratet, detta försämrar vattenkvalitén i akvariet vilket är särskilt farligt för yngel. Man kan ju förstås helt enkelt skrapa åt sig de maskar som kravlat sig upp längs väggarna i odlingskärlet, det räcker oftast lång väg.

Ett mycket stort skördeutbyte ger även följande metod: Man lägger skumgummibitar, till exempel ituklippta Scotch-Brite-skurkuddar ovanpå odlingskulturen. Man trycker ned litet, rör om, men inte för mycket, och sedan kan man låta den här kudden vara ett tag ovanpå maskodlingen. Efteråt sköljer man ur kudden i en burk med vatten. Mikromasken samlas då kring botten på sköljburken. Då häller man av vattnet och portionerar ut maskarna direkt, eller också sköljer man av dem en gång till dessförinnan.

Man kan också använda sig utav en barntandborste för att skatta kulturen längs med sidorna. Maskarna fastnar då i borsten. Sedan doppar man helt enkelt ned tandborsten i akvariet vid matningen, varvid man sprätter iväg maskarna med fingret mot borsten.